

آیین نامه تاسیس پژوهشکده‌های علوم پزشکی

مقدمه

با توجه به تعالیم اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش، به منظور ارتقاء سطح سلامت جامعه و تاکید بر عملیاتی کردن نقشه جامع علمی کشور جهت رسیدن به اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ از طریق تاسیس واحدهای تحقیقاتی (مرکز، پژوهشکده و پژوهشگاه) آیین نامه حاضر به منظور شفاف‌سازی و جامعیت بخشیدن به مراحل و شرایط اخذ موافقت اصولی، قطعی، مراحل اجرایی صدور و لغو مجوز پژوهشکده‌های علوم پزشکی تدوین شده است.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱- **موسسه دولتی:** واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می‌باشد، انجام می‌دهد. کلیه سازمان‌هایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم موسسه دولتی شناخته می‌شود.

در این آیین نامه منظور از "موسسه" دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی / سازمان دولتی یا خصوصی وابسته به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یا وزارت علوم درخواست‌کننده تاسیس پژوهشکده می‌باشد که از این پس موسسه نامیده می‌شود.

۱-۲- **واحد تحقیقات دولتی:** واحد سازمانی است که به موجب قانون و بر اساس ضوابط، در قالب دستورالعمل‌های مدون تاسیس شده و به امر تحقیقات در حوزه‌های مشخص شده می‌پردازد و بودجه سالانه آن از محل منابع دولتی تامین می‌گردد.

۱-۳- **واحد تحقیقات غیر دولتی:** عبارت است از واحد تحقیقات خصوصی و واحد تحقیقات عمومی غیردولتی

۱-۳-۱- **واحد تحقیقات خصوصی:** واحد تحقیقات خصوصی در قالب شرکت تجاری یا موسسه، بر اساس قوانین و مقررات مربوط ایجاد شده است.

۱-۳-۲- **واحد تحقیقات عمومی غیردولتی:** واحد سازمانی مشخصی است که به موجب ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می‌شود و بیش از پنجاه درصد بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تامین گردد و عهده‌دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.

۴-۱- مرکز تحقیقات

واحد تحقیقاتی است که در یکی از زمینه‌های علوم پزشکی با درخواست بالاترین مقام مسئول موسسه متعاقب تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد. بر حسب نوع ساختار تعریف شده مراکز تحقیقاتی به دو گروه مراکز تحقیقات دولتی و غیر دولتی تقسیم می‌گردند.

۴-۱-۵- **مرکز رشد:** مرکزی است تحت مدیریت متخصصین حرفه‌ای که با ارائه خدمات حمایتی، از ایجاد و توسعه حرفه‌های جدید توسط کارآفرینانی که در قالب واحدهای نوپای فعال، در زمینه‌های مختلف منتهی به فناوری متشکل شده‌اند و اهداف اقتصادی مبتنی بر دانش و فن دارند، پشتیبانی می‌کند.

۴-۱-۶- **واحد فناوری:** واحدهای دارای هویت حقوقی مستقل از مرکز رشد بوده و با توجه به اساسنامه و یا سایر اسناد قانونی در زمینه تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، طراحی مهندسی، مهندسی معکوس، انتقال فناوری، ارائه خدمات تخصصی و فعالیت در جهت تجاری کردن نتایج تحقیقات فعالیت می‌نمایند.

۴-۱-۷- **شرکت دانش بنیان:** شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان شرکت یا مؤسسه خصوصی یا تعاونی است که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل می‌شود. این واحدها بر اساس قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی، نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌شوند.

۴-۱-۸- **گروه آموزشی:** عهده‌دار آموزش و پژوهش و یا ارائه خدمات درمانی در ارتباط با یک رشته و یا یک شاخه می‌باشد.

۴-۱-۹- **پژوهشگده:** واحد تحقیقاتی مأموریت محور است که متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقاتی (حداقل دو مرکز دارای مجوز قطعی) و در تعامل با مراکز رشد، واحدهای فناور و شرکت‌های دانش بنیان و متعهد به همکاری متقابل با گروه‌های آموزشی است که دارای اهداف و مأموریت مشترکی در زمینه تحقیقات، فناوری، ترجمان دانش و ارائه خدمات تخصصی منطبق بر رسالت پژوهشگده است. این با فعالیت‌های هم راستا یا مرتبط با هم در ذیل چشم‌اندازی واحد، با مدیریت واحد و فضای فیزیکی مناسب که متعاقب تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد.

ماده ۲. مستندات مورد نیاز جهت درخواست تأسیس پژوهشگده دولتی

۲-۱- ارائه پیشنهاد تأسیس پژوهشگده توسط رئیس موسسه

۲-۲- ارائه اساسنامه پیشنهادی مطابق با اساسنامه الگو که طی نامه شماره به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور رسیده است، (شامل تطبیق هدف، شرح وظایف) نوع و فعالیت پژوهشکده مورد تقاضا، مبتنی بر نیازهای اساسی کشور در یک یا چند حیطه بنیادی، کاربردی و یا توسعه‌ای علوم پزشکی، به تشخیص کمیته تاسیس واحدهای تحقیقاتی و با توجه به برنامه‌های توسعه ملی و اولویت‌های تحقیقاتی در راستای سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور (الگوی کلی اساسنامه پیشنهادی- در پیوست شماره یک)

۲-۳- وجود تناسب و هماهنگی موضوع پژوهشکده با شرح وظایف موسسه متقاضی، که باید به تایید کمیته تاسیس واحدهای تحقیقاتی برسد.

۲-۴- ارائه برنامه استراتژیک ۵ ساله مورد تائید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۲-۵- داشتن حداقل دو مرکز تحقیقاتی مصوب قطعی و یک مرکز تحقیقاتی مصوب اصولی مرتبط با فعالیت مشترک و اهداف هم راستا که هر یک از آنها حداقل ۳ پژوهشگر تمام وقت با تخصص مرتبط و سابقه فعالیت هم راستا با عنوان پیشنهادی پژوهشکده داشته باشند.

۱-۲-۵- لازم است از بین اعضای معرفی شده به عنوان پژوهشگر تمام وقت، حداقل شش نفر دارای $h-index \leq 10$ باشد.

۲-۲-۵- برخورداری از روند صعودی امتیازات ارزشیابی دوره‌ای هر یک از مراکز (بر اساس شاخص Z حداقل طی یک دوره متوالی سه ساله) الزامی است.

۳-۲-۵- جذب بودجه از سازمان‌های دولتی (غیر از وزارت بهداشت، دانشگاه‌های علوم پزشکی) و خصوصی داخل کشور (حداقل دو مورد برای هر مرکز تحقیقاتی) و جذب بودجه خارجی از موسسات/سازمان‌های بین‌المللی (حداقل یک مورد جهت هر مرکز تحقیقاتی)، طی سه تا پنج سال گذشته، که بر اساس مستندات مالی و پروپوزال‌های ارائه شده مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۲-۵- انتشار مقالات مشترک با سایر مراکز/موسسات/سازمان‌های داخل و خارج از کشور:

لازم است مراکز پیشنهادی، طی پنج سال گذشته ۶ مقاله تحقیقاتی مرتبط با موضوع فعالیت مرکز (هم راستا با محور فعالیت پژوهشکده مورد درخواست)، به طور مشترک با مراکز/موسسات/دانشگاه‌ها/سازمان‌های داخل و نیز حداقل ۴ مقاله مشترک با مراکز/دانشگاه‌ها/موسسات خارج از کشور به چاپ رسانده باشند. بدین منظور لازم است نویسنده/نویسندگان مراکز مورد بررسی بعنوان نویسنده اول/مستول بوده و مقالات در نمایه‌های ISI/PubMed منتشر شده باشند.

مقالات مشترک عبارت است از مقاله‌ای که با همکاری مرکز/سازمان /موسسه داخل / خارج از کشور چاپ و آدرس کلیه مراکز / موسسات تحقیقات داخلی بر اساس دستورالعمل شماره ۱۰۶۷/۳۲/۸۹ص مورخ ۸۹/۷/۲۶ معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، درج شده باشد. (نام مرکز تحقیقاتی / موسسه تحقیقاتی، نام دانشگاه علوم پزشکی / سازمان، نام شهر، ایران)

تبصره ۵: در خصوص مراکزی که حسب مورد برون‌دادهای دیگری، مبتنی بر پژوهش‌های انجام شده در مرکز، نظیر راهنماهای بالینی، خلاصه سیاستگذاری و امثالهم داشته باشند موارد بر اساس امتیازات کسب شده در ارزشیابی مرکز با امتیازات مقالات معادل‌سازی می‌گردد.

۶-۵-۲- برخورداری از امکانات، تجهیزات، فضای مناسب برای فعالیت‌های تحقیقاتی مرتبط و ارائه تعهد بالاترین مقام مسئول موسسه متقاضی مبنی بر:

الف- تامین و اختصاص بودجه مورد نیاز سالانه، جهت هزینه‌های جاری پژوهشکده

ب- تامین حداقل ۵ نیروی انسانی به منظور خدمات پشتیبانی و کارشناسی

ج- تامین فضای مناسب با امکانات و تجهیزات لازم به تناسب موضوع و نوع فعالیت

د- تامین اعتبار لازم برای انجام طرح‌های تحقیقاتی پژوهشکده

تبصره ۶: تشخیص متناسب بودن امکانات، تجهیزات و فضای مورد نیاز برای فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشکده بر اساس مستندات مربوطه (نامه تعهد بالاترین مقام مسئول موسسه متقاضی) و در صورت لزوم درخواست مستندات تکمیلی بر عهده کمیته مربوطه در معاونت تحقیقات وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۳- مراحل تاسیس پژوهشکده

اعطای مجوز تاسیس پژوهشکده‌ها به درخواست بالاترین مقام مسئول موسسه متقاضی در دو مرحله اصولی و قطعی انجام می‌پذیرد.

۱-۳- موافقت اصولی

سندی است مبتنی بر موافقت موقت و غیر قطعی با تشکیل پژوهشکده که پس از تایید معاونت تحقیقات و فناوری توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور صادر می‌شود.

۱- مدارک و مستندات ارسالی کلیه پژوهشکده‌ها در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بررسی و پس از تایید کمیته تاسیس واحدهای تحقیقاتی و معرفی به شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی، مجوز فعالیت خود را از آن مرجع اخذ نمایند.

۲- پیشنهاد نام پژوهشکده باید متناسب با محور اصلی فعالیت، رسالت‌های ارائه شده و برنامه‌های متمرکز بر حوزه تخصصی مراکز تحقیقاتی تشکیل دهنده

۳- درخواست تغییر نام / اضافه نمودن مراکز تحقیقاتی جدید در ذیل پژوهشکده‌های مصوب از سوی شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی متعاقب کسب تایید شورای دانشگاه باید به تصویب معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت برسد. لذا شایسته است در هنگام ارائه پیشنهاد اولیه از سوی رئیس موسسه اهداف بلند مدت و فعالیت‌های پژوهشکده به دقت در نظر گرفته شود.

۴- اعطای مجوز، منوط به درخواست و ارائه مستندات لازم از سوی بالاترین مقام مسئول موسسه و احراز شرایط و تصویب معاونت تحقیقات و فناوری و تایید شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی خواهد بود.

تصیر: درخواست تاسیس پژوهشکده تحقیقاتی موسسه باید مصوبه شورای پژوهشی و شورای دانشگاه / موسسه مربوطه را داشته باشد.

۲-۳- موافقت قطعی

اعطای مجوز قطعی حداقل سه سال پس از موافقت اصولی با احراز شرایط ذیل پس از تایید معاونت تحقیقات و فناوری و کمیته تاسیس واحدهای تحقیقاتی و تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور صورت می‌گیرد.

۱-۲-۳ ارسال درخواست و ارائه مستندات لازم از سوی بالاترین مقام مسئول موسسه / سازمان به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت تبدیل موافقت اصولی به موافقت قطعی

۲-۲-۲ اخذ حداقل ۵۰٪ از امتیاز ارزشیابی سالانه در سه سال متوالی و برخورداری از روند صعودی در ارزشیابی سالانه

۳-۲-۳ وجود چارت تشکیلاتی مستقل

۴-۲-۴ برخورداری از امکانات، تجهیزات، فضای مناسب برای فعالیت‌های تحقیقاتی مرتبط

۵-۲-۴ داشتن عملکرد مورد انتظار

۶-۲-۳ ارائه برنامه استراتژیک ۵ ساله مورد تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. این برنامه می‌بایست متضمن رسالت و چشم‌اندازی باشد که نشان‌دهنده همکاری و تعامل بین مراکز تحقیقاتی، مراکز رشد، واحدهای فناور، شرکت‌های دانش‌بنیان و گروه‌های آموزشی مرتبط باشد.

۷-۲-۳- ارائه تفاهم‌نامه با مراکز رشد، واحدهای فناور، شرکت‌های دانش‌بنیان و موافقتنامه با گروه‌های آموزشی مرتبط

ماده ۴ - نحوه بررسی و مراحل صدور مجوز اصولی پژوهشکده

حداکثر سه ماه پس از تکمیل و ارسال مدارک مورد نیاز توسط بالاترین مقام مسئول موسسه / سازمان به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، درخواست در کمیته تاسیس واحدهای تحقیقاتی مطرح و پس از تایید توسط این کمیته جهت تصمیم‌گیری نهایی به دبیرخانه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۵: نحوه بررسی و مراحل صدور مجوز قطعی پژوهشکده

حداکثر سه ماه پس از تکمیل و ارسال مدارک توسط بالاترین مقام مسئول موسسه / سازمان به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهت تبدیل موافقت اصولی به موافقت قطعی، گروه کارشناسی متشکل از افراد ذیل بر اساس فرم امتیازدهی پژوهشکده از مجموعه مورد نظر بازدید و نظر نهایی خود را به صورت مکتوب گزارش می نمایند:

۱-۵- نماینده تام‌الاختیار معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع

۲-۵- دو نفر محقق در حوزه‌های مرتبط و یک نفر صاحب‌نظر در زمینه مدیریت واحدهای تحقیقاتی به انتخاب معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع

۳-۵- نماینده تام‌الاختیار معاونت آموزشی وزارت متبوع

نظر نهایی گروه کارشناسی همراه با کلیه مدارک لازم پس از بررسی و تائید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهت تصمیم‌گیری نهایی به دبیرخانه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۶- تشکیلات پژوهشکده

چارت نیروی انسانی پژوهشکده می تواند با توجه به وابستگی تشکیلاتی، حجم و نوع فعالیت مطابق با نمودارهای پیشنهادی معاونت تحقیقات و فناوری تعیین شود.

تبصره: به منظور هماهنگی بهتر پژوهشکده‌های بالینی که در یک بخش بالینی فعالیت می‌کنند با بخش مذکور، رئیس پژوهشکده پیشنهادات خود را در خصوص رئیس بخش به رئیس دانشکده ارائه خواهد نمود.

ماده ۷- تعلیق/ لغو مجوز پژوهشکده

۷-۱- در خصوص انحلال پژوهشکده‌ها به ماده ۲۱ اساسنامه پژوهشکده‌ها اسناد خواهد شد.

تبصره: پژوهشکده‌ای که دارای مجوز است باید برای تداوم اعتبار مجوز، بر اساس نتایج ارزشیابی مراکز تحقیقاتی که توسط معاونت تحقیقات انجام می‌گیرد، امتیازات لازم را کسب نماید. چنانچه هر یک از مراکز تابعه طی سه سال متوالی جزء ۱۰٪ انتهایی فهرست ارزشیابی مراکز هم گروه قرار گیرد، از طرف معاونت تحقیقات وزارت بهداشت، طی نامه‌ای به بالاترین مقام مسئول موسسه، تذکر داده خواهد شد. اگر ظرف مدت یکسال از این اعلام، پژوهشکده همچنان نتواند این وضعیت را اصلاح نماید، مجوز آن با نظر معاونت تحقیقات و فناوری و تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی لغو خواهد شد. در چنین شرایطی چنانچه به سبب لغو مجوز مرکز، تعداد مراکز تشکیل دهنده پژوهشکده از سه مرکز کمتر شود، مجوز پژوهشکده لغو خواهد شد.

تبصره: در صورت درخواست لغو مجوز فعالیت پژوهشکده، متعاقب دریافت درخواست از سوی بالاترین مقام موسسه ذی‌ربط، موارد در کمیته تاسیس واحدهای تحقیقاتی، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۷-۲- اخذ مجدد مجوز پژوهشکده منوط به آغاز فرایندهای مربوط به اخذ مجوز خواهد بود که حداقل به مدت یکسال از زمان لغو مجوز پژوهشکده توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی امکان پذیر نخواهد بود.

تبصره: در صورت انجام تخلفات پژوهشی و درمانی و احراز آن به تشخیص معاونت تحقیقات و فناوری مجوز پژوهشکده توسط معاونت تحقیقات و فناوری به حالت تعلیق درآمده و توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی لغو می‌شود.

این آئین نامه در ۷ ماده و ۷ تبصره در دویست و هشتاد و سومین جلسه شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۰/۴/۱۹ به تصویب رسید.

دکتر بهرام عین‌اللهی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

وزیر
دکتر ابوالفضل باقری فرد